

JAN KŘIPAČ / 3. 5. 2017

DVD/Blu-ray Ikarie XB 1

Po loňském uvedení digitálně restaurované verze Ikarie XB 1 do kin následuje nyní její vydání na DVD a Blu-ray nosičích.

Fanoušci legendární sci-fi mají tedy možnost zařadit do své videotéky snímek v té podobě, která je nejbližší jeho uvedení v době premiéry v roce 1963. Předchozí DVD edice z let 2006 a 2012 totiž obsahovaly verze, na kterých se již výrazně podepsal zub času. Zahraniční vydání zase přinášela odlišný obsah: DVD britského labelu Second Run z roku 2013 nabízí zcela novou remasterovanou verzi a německý disk ze série Science Fiction Classics z roku 2008 se opírá o východoněmeckou distribuční kopii. Na Blu-ray pak vychází *Ikarie* vůbec poprvé.

Aktuální edice je rozdělena do dvou disků. První obsahuje samotný film doplněný o anglické a francouzské titulky. Restaurovaná verze je založena na několika zdrojových materiálech, uložených ve sbírkách Národního filmového archivu. Pro digitalizaci obrazu byl vybrán kamerový negativ natočený na materiál Kodak, pro digitalizaci zvukové stopy pak negativ zvuku. Chybějící okénka v původním negativu byla digitalizovaná z duplikačního pozitivu. Pro určení tonality obrazu posloužila nejlépe laboratorně zpracovaná kopie na Agfa materiálu, na níž byl film v době premiéry distribuován.

„V naskenovaném obrazu byly odstraněny známky stárnutí a mechanického opotřebování materiálu, zejména jemné i hlubší rýhy po celé délce filmu nebo světlé stopy chemicky nestabilního lepidla. Ponechány zůstaly naopak prvky, které vznikly při natáčení nebo laboratorním zpracováním, a jsou tedy dokladem dobových technologií a tvůrčích postupů. Typicky jde o prolínací značky pro promítače, vyražené do negativu na konci každého dílu, popisky inkoustovou tužkou mezi záběry, ojediněle zasahující do obrazu, a v omezené míře i prvky, jež jsou důsledkem výroby trikových záběrů laboratorní cestou,“ upřesňuje restaurátorka Tereza Frodlová.^[1]

Samotný snímek doplňuje bonusový materiál, který nalezneme na druhém disku. Editorka Lucie Říhová do něho zařadila nový, dynamicky sestříhaný trailer k filmu, obrazové srovnání poškozeného materiálu s restaurovanou verzí a nakonec několik dobových filmů. Ty patří k vůbec nejzajímavějším položkám celé edice. Svým vědecko-populárním obsahem tvoří tematický doplněk k utopické vizi Jindřicha Poláka.

Středometrážní dokument Kurta Goldbergera *Před startem do vesmíru* (1960) přibližuje laboratorní simulace pobytu ve stavu beztlíže – rok před vysláním prvního člověka do kosmu. Záznam dobových přístrojů s jejich nezaměnitelným designem je možné vnímat také jako paralelu k filmové scénografii architekta Jana Zázvorky, který navrhoval stavby a rekvizity *Ikarie*.

Krátký film *Nejvšednější povolání* (1963) režiséra Josefa Kořána se pokouší vědecké téma aplikace matematiky na utváření prvních počítačových programů ozvláštnit několika výraznými stylistickými postupy: rapidmontáží, nezvyklými rakurzy, asociativním střihem, literárním komentářem či modernistickou hudbou Ilji Hurníka. Jeho zařazení do edice má i své historické opodstatnění: snímek byl v roce 1963 distribuován v kinech spolu s *Ikaríí*.

Osmnáctiminutové *Hypotézy* (1963) Vladimíra Šilhana se k Polákově sci-fi vztahují nejen tématem (život na vzdálených planetách), ale i obrazovým řešením: byly totiž natočeny v širokoúhlém formátu a vykopírovány na barevnou Agfa kopii. Výtvarně působivý snímek zaujme i mnohvrstevnatou zvukovou stopou, v níž se mísí hlasy komentáře s verši Miroslava Holuba, hudbou a umělými ruchy. Elektroakustický hudební doprovod Miloslava Huby má pak svým charakterem blízko ke kompozicím Zdeňka Lišky pro *Ikaríi*.

Součástí DVD/Blu-ray je i několikastránkový booklet v češtině a v anglickém překladu. Obsahuje úvodní představení filmu od Lucie Říhové, zprávu o digitálním restaurování od Terezy Frodlové, stručné anotace k bonusovým filmům, výňatky z dobových recenzí či reprodukci původního plakátu *Ikarie*. Sešit, stejně jako celá edice je vyveden ve výtvarně invenční, hravé a zároveň uměřené grafické úpravě.

DVD/Blu-ray *Ikarie* je další položkou ze série *Digitální restaurování českého filmového dědictví*. Již dříve vyšly DVD s filmy *Adéla ještě nevečeřela* a *Tři oříšky pro Popelku*. Zároveň s *Ikaríí* pak Národní filmový archiv začal distribuovat i disky se dvěma

stěžejními filmy Pavla Juráčka – *Postavou k podpírání* a *Případem pro začínajícího kata*.

Ikarie XB 1. Editorka DVD/Blu-ray: Lucie Říhová, texty: Lucie Říhová, Tereza

Frodlová. Praha: Národní filmový archiv, 2017.

Poznámky:

[1] Frodlová, Tereza. *Digitální restaurování Ikarie XB 1*. Booklet k DVD/Blu-ray Ikarie XB 1, Praha: Národní filmový archiv 2017.